

บทที่ 2

วรรณกรรมปริทัศน์

ในส่วนนี้เป็นการกล่าวถึงงานศึกษาในอดีตที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งในงานศึกษาที่ผ่านมาทั้งกรณีการศึกษาโดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวางจากหลายประเทศ (Cross – Sectional Studies) และกรณีการศึกษาแบบประเทศเดียว (Single Studies) ผลการศึกษาพบว่าขนาดของรัฐบาลส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ทั้งในทิศทางเดียวกันหรือทิศทางตรงกันข้าม และขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสมของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประเภทของรายจ่ายของรัฐบาล ภูมิภาคหรือกลุ่มประเทศและระดับของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งงานศึกษาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าผลที่เกิดจากขนาดของรัฐบาลที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ยังไม่มีข้อสรุปที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ขึ้นอยู่กับข้อมูล วิธีการศึกษาและแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

ตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาคของเคนส์ การขยายตัวของรายจ่ายรัฐบาลสามารถช่วยด้านภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยและเสริมสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากรายจ่ายของภาครัฐบาลที่เพิ่มสูงขึ้น มีแนวโน้มเพิ่มการจ้างงานและการลงทุนภาคเอกชน โดยผ่านผลของตัวคูณของการใช้จ่ายภาครัฐบาลที่มีต่ออุปสงค์มวลรวม (Aggregate Demand) ดังนั้นการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายภาครัฐบาล จึงนำไปสู่การเพิ่มของผลผลิตมวลรวม (Aggregate Output) แต่อย่างไรก็ตามพบว่ามีข้อโต้แย้งถึงผลของการขยายตัวของรายจ่ายภาครัฐบาลที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น งานศึกษาของ Landau (1983), Landau (1986), Barro (1991), Engen and Skinner (1991), Gwartney, Lawson and Holcombe (1998), Folster and Henrekson (2001) และ Dar and AmirKhalkhali (2002) ดังแสดงในตารางที่ 2.1 ที่ได้ข้อสรุปว่าขนาดของรัฐบาลที่วัดจากสัดส่วนรายจ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากขนาดของรัฐบาลที่เพิ่มสูงขึ้นก่อให้เกิดการลดลงของผลได้ที่เกิดจากรายจ่ายของรัฐบาล (Decreasing Return) และเมื่อรัฐบาลมีรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นทำให้รัฐบาลต้องไปกู้ยืมเงิน ส่งผลให้ทรัพยากรส่วนที่เหลือสำหรับภาคเอกชนมีน้อยลง จึงทำให้การลงทุนภาคเอกชนลดลง (Crowding out Effect) นอกจากนี้พบว่าบ่อยครั้งที่รายจ่ายของรัฐบาลเป็นรายจ่ายที่ไม่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดการบิดเบือนในการจัดสรรทรัพยากรและเมื่อรัฐบาลขยาย

รายจ่ายที่มากเกินไป รัฐบาลจึงจำเป็นต้องจัดเก็บภาษีเพิ่มมากขึ้นเพื่อสนับสนุนรายจ่ายของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้นส่งผลทำให้แรงจูงใจในการลงทุนภาคเอกชนลดลง (Disincentive Effect) ซึ่งการจัดเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้นนี้เองเป็นการทำลายระบบเศรษฐกิจของประเทศ

แต่อย่างไรก็ตามพบว่าม้งานศึกษาที่ได้ผลตรงกันข้ามกับการศึกษาข้างต้น โดยผลการศึกษาพบว่า การขยายตัวในขนาดของรัฐบาลจะช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ เช่น งานศึกษาของ Ram (1986) และ Kormendi and Meguire (1986) ดังแสดงในตารางที่ 2.2 ที่ได้ข้อสรุปว่าขนาดของรัฐบาลมีผลในทางบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากรายจ่ายของภาครัฐบาลที่เป็นรายจ่ายสาธารณะจะช่วยส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน และก่อให้เกิดผลิตภาพที่สูงขึ้นในภาคเอกชนซึ่งก่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น รายจ่ายของรัฐบาลที่นำไปลงทุนในสินค้าสาธารณะ รายจ่ายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานของระบบเศรษฐกิจรวมถึงการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมบรรยากาศการลงทุนของภาคเอกชน

นอกจากนี้ยังมีงานศึกษาที่สรุปว่าขนาดของรัฐบาลอาจส่งผลในทางบวกหรือทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและมีขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสมแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประเภทรายจ่ายของรัฐบาล ภูมิภาคหรือกลุ่มประเทศ และระดับของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ เช่น งานศึกษาของ Grier and Tullock (1989), Hansson and Henrekson (1993), Sheehey (1993), Lin (1994), Hsieh and Lai (1994) ดังแสดงในตารางที่ 2.3

งานศึกษาความสัมพันธ์ของขนาดของรัฐบาลที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจส่วนมากเป็นงานศึกษาที่ใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross Section Data) ซึ่งพบว่าผลการศึกษาที่ใช้ข้อมูลตัดขวางของประเทศต่าง ๆ นั้นไม่สามารถอธิบายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศใดประเทศหนึ่งได้อย่างถูกต้องและชัดเจน เนื่องจากประเทศต่าง ๆ มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมรวมถึงระดับการพัฒนาของประเทศที่แตกต่างกันออกไป จึงแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) และทำการศึกษาแบบประเทศเดียว (Single Studies) หรือทำการศึกษาในกลุ่มประเทศที่มีลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมหรือระดับการพัฒนาของประเทศที่ใกล้เคียงกัน เช่น งานศึกษาของ Karras (1996), Vedder and Gallaway (1998) และ Chen and Lee (2005) เป็นต้น ดังแสดงในตารางที่ 2.4 เพื่อให้ผลการศึกษาที่มีข้อสรุปที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากการศึกษาในงานศึกษาและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องพบว่ายังไม่มีข้อสรุปผลการศึกษาที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันในความสัมพันธ์ของขนาดของรัฐบาลที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจว่าเป็นไปในทิศทางบวกหรือลบ เนื่องจากผลการศึกษาที่ได้จะ

แตกต่างกันออกไปตามภูมิภาคหรือกลุ่มทางเศรษฐกิจและระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ประเภทของรายจ่ายของรัฐบาลที่ใช้ในการศึกษา และยังรวมถึงวิธีการศึกษา วิธีการประมาณค่าและข้อมูลของตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลอง จากการศึกษาในงานศึกษาและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปผลการศึกษาในเรื่องขนาดของรัฐบาลที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ได้ดังนี้

1. กรณีการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross – Sectional Studies)

- งานศึกษาที่สรุปว่าขนาดของรัฐบาลส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
- งานศึกษาที่สรุปว่าขนาดของรัฐบาลส่งผลในทางบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
- งานศึกษาที่สรุปว่าขนาดของรัฐบาลอาจส่งผลในทางบวกหรือทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และมีขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสมแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทของรายจ่ายของรัฐบาล ภูมิภาคหรือกลุ่มประเทศ และระดับของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ

2. กรณีการศึกษาแบบประเทศเดียว (Single Studies)

- งานศึกษาต่างประเทศ
- งานศึกษาในประเทศ

2.1 กรณีการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross – Sectional Studies)

2.1.1 งานศึกษาที่สรุปว่าขนาดของรัฐบาลส่งผลทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่สำคัญมีดังนี้

Landau (1983) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ขนาดของรัฐบาลที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยวัดจากการขยายตัวของรายได้ต่อหัวของประชากร เมื่อให้ขนาดของรัฐบาลคือของสัดส่วนรายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาครัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ การศึกษาใช้ข้อมูลภาคตัดขวางของค่าเฉลี่ยของตัวแปรต่างๆ ในช่วงปี ค.ศ.1961 – 1976 จำนวน 96 ประเทศ อาศัยวิธีการทดสอบสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้ประกอบไปด้วยขนาดของรัฐบาล รายได้ต่อหัวของประชากร และการลงทุนรวมด้านการศึกษา (Total Investment

in Education) ผลการศึกษาพบว่าขนาดของรัฐบาลส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในขณะที่การลงทุนรวมด้านการศึกษาที่มีผลในทางบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และเมื่อทำการแบ่งกลุ่มประเทศที่ศึกษาตามรายได้พบว่ากลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำขนาดของรัฐบาลส่งผลในทางบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางและรายได้สูงขนาดของรัฐบาลส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จึงได้ข้อสรุปว่าการเพิ่มขึ้นในรายจ่ายของภาครัฐบาลส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งสนับสนุนการปล่อยให้กลไกตลาดทำงานอย่างเสรี แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากรายจ่ายของรัฐบาลที่ใช้ในการศึกษานี้มีเพียงรายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาลมิใช่รายจ่ายทั้งหมดของรัฐบาล ดังนั้นผลที่เกิดขึ้นจึงไม่ใช่ผลกระทบทั้งหมดที่เกิดขึ้นต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

Landau (1986) ได้ศึกษาบทบาทของภาครัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนา จำนวน 65 ประเทศ ในช่วงปี ค.ศ. 1960 – 1980 โดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวางของค่าเฉลี่ยของตัวแปรต่างๆ และอาศัยวิธีวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่วัดจากการขยายตัวของรายได้ต่อหัวของประชากร โดยแบ่งตัวแปรที่นำมาศึกษาออกเป็นกลุ่มต่างๆ ได้แก่ ตัวแปรด้านรายรับและรายจ่ายของรัฐบาล ตัวแปรที่เป็นข้อกำหนดของภาครัฐบาล ตัวแปรด้านสภาพเศรษฐกิจโลก ตัวแปรด้านการลงทุน ตัวแปรด้านความมั่นคงและเสถียรภาพของรัฐบาล ตัวแปรด้านโครงสร้างการผลิตและตัวแปรด้านประชากร ผลการศึกษาในกลุ่มตัวแปรด้านรายจ่ายของรัฐบาล ได้ข้อสรุปว่ารายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาลที่ไม่รวมรายจ่ายเพื่อการป้องกันประเทศ และรายจ่ายเพื่อการศึกษาส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รายจ่ายที่เป็นเงินโอน และรายจ่ายเพื่อการป้องกันประเทศไม่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่วนรายจ่ายด้านการศึกษานั้นพบว่าไม่สัมพันธ์กับการพัฒนาด้านทุนมนุษย์ที่วัดจากอัตราการเข้าศึกษาในระดับต่างๆ โดยอัตราการเข้าศึกษาในระดับต่างๆ มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ระดับของรายจ่ายเพื่อการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงสรุปว่ารายจ่ายทั้งหมดของรัฐบาลนั้นส่งผลกระทบในทางลบเล็กน้อยต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนา

Barro (1991) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวางของประเทศต่างๆ จำนวน 98 ประเทศ ในช่วงปี ค.ศ.1960 – 1985 และใช้ทฤษฎีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในการกำหนดตัวแปรที่น่ามาศึกษา ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ตัวแปรทางด้านรายรับและรายจ่าย การลงทุน ตัวแปรด้านอื่นๆ เช่น เสถียรภาพของภาครัฐบาล อัตราการขยายตัวของประชากร อัตราการตายของเด็กในช่วงอายุ 1 – 4 ปี จำนวนประชากร อัตราการรู้หนังสือ อัตราการเข้าศึกษาต่อในระดับต่างๆ และอัตราส่วนของครูต่อนักเรียนในแต่ละระดับ ฯลฯ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อาศัยวิธีวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการศึกษาพบว่าขนาดของรัฐบาลที่วัดจากสัดส่วนรายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่วนตัวแปรความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาลมีความสัมพันธ์ในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการลงทุน และ ณ ระดับรายได้ต่างๆ ผลกระทบที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะขึ้นอยู่กับทุนมนุษย์ (Human Capital)

Engen and Skinner (1991) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จำนวน 107 ประเทศ ในช่วงปี ค.ศ.1970 – 1985 อาศัยวิธีการศึกษา 2SLS (Two-stage Least Squares Regression) เมื่อกำหนดให้ขนาดของรัฐบาลคือสัดส่วนของอัตราการเติบโตเฉลี่ยของรายจ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ผลการศึกษาพบว่าขนาดของรัฐบาลส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่นเดียวกันกับตัวแปรภาษีที่เพิ่มสูงขึ้นที่ส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

Gwartney, Lawson, and Holcombe (1998) ได้ทำการศึกษาขนาดและหน้าที่ของรัฐบาลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศ OECD¹ ประเทศสหรัฐอเมริกา และภาพรวมของประเทศต่างๆ จำนวน 60 ประเทศ ผลการศึกษาพบว่าประเทศสหรัฐอเมริกามีขนาดของรัฐบาลที่วัดจากรายจ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 28.4 ในปี ค.ศ.1960 เป็นร้อยละ 34.6 ในปี ค.ศ.1996 ในขณะที่สัดส่วนของการลงทุนต่อผลิตภัณฑ์

¹OECD (Organization for Economic Cooperation and Development) คือองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามแนวโน้มทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกที่พัฒนาแล้วในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ยุโรปตะวันตกและแปซิฟิก รวมถึงการประสานนโยบายทั้งระดับภายในและระหว่างประเทศในการหารือต่างๆ

มวลรวมในประเทศ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงลดลงในกลุ่มประเทศ OECD จำนวน 23 ประเทศ และภาพรวมของทั้ง 60 ประเทศพบว่าให้ผลการศึกษาที่เหมือนกัน เมื่อทำการวิเคราะห์โดยใช้สมการถดถอยเชิงเส้นตรงเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จากค่าเฉลี่ยของข้อมูลในช่วงปี ค.ศ.1980 - 1995 ผลการศึกษาพบว่ารายจ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและการเปลี่ยนแปลงในขนาดของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในขณะที่การลงทุนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและการเปลี่ยนแปลงของจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาของแรงงานส่งผลทางบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าขนาดของรัฐบาลที่ใหญ่ขึ้นส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของรายจ่ายของรัฐบาลในกลุ่มประเทศ OECD พบว่ารายจ่ายที่เพิ่มขึ้นมิใช่รายจ่ายที่เป็นหน้าที่หลัก (Core Function) แต่เป็นรายจ่ายในส่วนของเงินโอนและเงินอุดหนุน (Transfer and Subsidies) ที่ส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

Foster and Henrekson (2001) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ OECD จำนวน 23 ประเทศและ 7 ประเทศกำลังพัฒนา ในช่วงปี ค.ศ.1970 - 1995 เมื่อกำหนดให้ขนาดของรัฐบาลคือสัดส่วนรายจ่ายภาครัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ผลการศึกษาได้ข้อสรุปว่าขนาดของรัฐบาลส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศ OECD ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากสมการอธิบายได้ว่าหากมีการเพิ่มขึ้นในขนาดของรัฐบาลร้อยละ 10 จะส่งผลให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงประมาณร้อยละ 0.7 - 0.8 ส่วนผลการศึกษาในประเทศที่มีอยู่ในกลุ่มประเทศ OECD พบว่าขนาดของรัฐบาลส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเช่นกัน และยังพบว่ารายจ่ายของรัฐบาลในกลุ่มประเทศ OECD จะประกอบไปด้วยรายจ่ายที่ไม่ก่อให้เกิดผลในทางบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 80 ของรายจ่ายทั้งหมด ดังนั้นรายจ่ายของรัฐบาลหรือโครงการของรัฐบาลจึงส่งผลในทางลบต่อการออม (Saving) การสะสมทุน (Capital Accumulation) และมีผลกระทบส่วนเพิ่มในทางลบที่มาจากระบบภาษี

Dar and AmirKhalkhali (2002) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ OECD จำนวน 19 ประเทศ ในช่วงปี ค.ศ.1971 – 1999 อาศัยวิธีการศึกษา Random Coefficient Model เมื่อกำหนดให้ขนาดของรัฐบาลคือสัดส่วนรายจ่ายภาครัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ผลการศึกษาได้ข้อสรุปว่าการขยายตัวในประสิทธิภาพของปัจจัยการผลิตทั้งหมด (Total Factor Productivity Growth : TFP Growth) และประสิทธิภาพของทุน (Productivity of Capital) มีค่าลดลงเมื่อขนาดของรัฐบาลมีขนาดใหญ่ กล่าวคือขนาดของรัฐบาลที่มีขนาดใหญ่ส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และงานศึกษายังพบข้อได้เปรียบในการมีขนาดของรัฐบาลที่มีขนาดเล็กคือการมีประสิทธิภาพที่เพิ่มสูงขึ้นของปัจจัยการผลิตทั้งหมดและประสิทธิภาพของทุน กล่าวคือมีการลดลงของนโยบายที่ก่อให้เกิดการบิดเบือนทางเศรษฐกิจ เช่น ภาระภาษี (Burden of Tax) การลดลงของระเบียบข้อบังคับต่างๆ กลไกของระบบตลาดทำงานได้อย่างเต็มที่ สนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การลดลงของ Crowding out Effect ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการลงทุนของภาคเอกชน และก่อให้เกิดการปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตใหม่ๆ เป็นต้น

2.1.2 งานศึกษาที่สรุปว่าขนาดของรัฐบาลส่งผลทางบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สำคัญมีดังนี้

Ram (1986) ศึกษาขนาดของรัฐบาลที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยใช้ข้อมูลเชิงตัดขวางและข้อมูลอนุกรมเวลาของประเทศต่างๆ จำนวน 115 ประเทศ ในช่วงปี ค.ศ. 1960 – 1980 แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ช่วงเวลา คือ ระหว่างปี ค.ศ.1960 – 1970 และ ค.ศ. 1970 – 1980 อาศัยวิธีการทดสอบสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เมื่อกำหนดให้ขนาดของรัฐบาลคือสัดส่วนของรายจ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เพื่อทำการศึกษาผลที่เกิดจากขนาดของรัฐบาลที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและผลกระทบภายนอก (Externality Effect) ที่เกิดจากขนาดของรัฐบาลที่มีต่อภาคการผลิตอื่นที่มีใช้ภาครัฐบาล และได้ทำการเปรียบเทียบผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของปัจจัยการผลิต (Relative Factor Productivity) ใน 2 ภาคการผลิต คือ ภาครัฐบาลและภาคการผลิตอื่นที่มีใช้ภาครัฐบาล ผลการศึกษพบว่าขนาดของรัฐบาลส่งผลในทางบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในทุกกลุ่มการศึกษาทั้งสองช่วงเวลาและผลิตภาพของปัจจัยการผลิตของภาครัฐบาลมีค่ามากกว่าภาคการผลิตอื่นที่มีใช้ภาครัฐบาล และขนาดของรัฐบาลส่งผลกระทบภายนอกที่เป็นบวกต่อภาคการผลิตอื่นในระบบเศรษฐกิจ ทั้งนี้ในช่วงปี

ค.ศ.1970 – 1980 ผลกระทบภายนอกที่เกิดจากขนาดของรัฐบาลที่มีต่อภาคการผลิตอื่นที่มีใช้ ภาครัฐบาลจะมีค่ามากกว่าในช่วงปี ค.ศ.1960 – 1970 เนื่องจากในช่วงปี ค.ศ.1970 – 1980 ได้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ราคาน้ำมันได้ปรับตัวสูงขึ้นเป็นอย่างมากส่งผลให้เกิดภาวะเงินเฟ้อและการขาดดุลการชำระเงินโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนา จึงทำให้บทบาททางด้านเศรษฐกิจของภาครัฐบาลเพิ่มสูงขึ้น และพบว่าผลในทางบวกที่เกิดจากขนาดของรัฐบาลที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะชัดเจนมากขึ้นในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำ

ทั้งนี้พบว่าผลการศึกษาที่ได้ไม่สามารถสรุปให้เห็นถึงผลที่เกิดจากขนาดของรัฐบาลที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศได้ ดังนั้น Ram (1986) จึงได้ศึกษาโดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาของแต่ละประเทศ ผลการศึกษาพบว่าขนาดของรัฐบาลมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ กล่าวคือมีบางประเทศที่ขนาดของรัฐบาลส่งผลในทางบวกและมีบางประเทศที่ขนาดของรัฐบาลส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่ารายจ่ายของรัฐบาลส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตอื่นที่มีใช้ ภาครัฐบาลแตกต่างกันออกไป กล่าวคือมีบางประเทศที่รายจ่ายของภาครัฐบาลส่งผลกระทบต่อภายนอกที่เป็นบวกและมีบางประเทศที่รายจ่ายของภาครัฐบาลส่งผลกระทบต่อภายนอกที่เป็นลบต่อภาคการผลิตอื่นที่มีใช้ภาครัฐบาล ดังนั้นจึงข้อสรุปว่าการเพิ่มขึ้นในขนาดของรัฐบาลอาจส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เพิ่มสูงขึ้นหรือลดลงก็ได้ เนื่องจากความแตกต่างของโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ

Kormendi and Meguire (1985) ได้ศึกษาตัวแปรทางเศรษฐกิจในระดับมหภาคที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวางที่เป็นข้อมูลเฉลี่ยของตัวแปรต่างๆ จำนวน 47 ประเทศ ในช่วงปี ค.ศ.1950 – 1977 ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรรายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศส่งผลในทางบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ตัวแปรการขยายตัวของประชากรส่งผลในทางบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ตัวแปรการเปลี่ยนแปลงทางการเงิน การขยายตัวของเงินเฟ้อและรายได้ที่แท้จริงต่อหัวในปีแรกส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่วนตัวแปรเสรีภาพของพลเมือง (Civil Liberty) มีผลกระทบต่อภาคการผลิตอื่นที่มีใช้ภาครัฐบาล ดังนั้นจึงข้อสรุปว่าการเพิ่มขึ้นในขนาดของรัฐบาลอาจส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อการลงทุน ทั้งนี้พบว่าสัดส่วนการลงทุนต่อรายได้เป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

2.1.3 งานศึกษาที่สรุปว่าขนาดของรัฐบาลอาจส่งผลในทางบวกหรือทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และมีขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสมแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประเภทของรายจ่ายของรัฐบาล ภูมิภาคหรือกลุ่มประเทศ และระดับของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่สำคัญมีดังนี้

Grier and Tullock (1989) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จำนวน 113 ประเทศ โดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวางและข้อมูลอนุกรมเวลา ช่วงปี ค.ศ.1951 – 1980 และได้แบ่งกลุ่มประเทศที่ทำการศึกษาตามภูมิภาคและกลุ่มเศรษฐกิจ ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มประเทศเอเชีย กลุ่มประเทศ OECD กลุ่มประเทศอเมริกาและกลุ่มประเทศแอฟริกา เมื่อกำหนดให้ขนาดของรัฐบาลคือสัดส่วนการขยายตัวของรายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ผลการศึกษาในกลุ่มประเทศเอเชียพบว่าขนาดของรัฐบาลส่งผลในทางบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกลุ่มประเทศที่เหลืออีก 3 กลุ่มพบว่าขนาดของรัฐบาลส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงได้ข้อสรุปว่าผลกระทบของตัวแปรทางเศรษฐกิจในระดับมหภาคที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นจะแตกต่างกันออกไปตามกลุ่มประเทศที่ศึกษา เช่น ตัวแปรการควบคุมทางการเมืองพบว่ามีความสัมพันธ์ในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศแอฟริกา เป็นต้น

Hansson and Henrekson (1993) ได้ศึกษาผลของรายจ่ายรัฐบาลประเภทต่างๆที่มีต่อการขยายตัวของผลิตภาพของปัจจัยการผลิตโดยรวม (Total Factor Productivity Growth : TFP – Growth) ของ 14 ประเทศกลุ่ม OECD ในช่วงปี ค.ศ.1970 – 1987 จำแนกประเภทของรายจ่ายออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1. รายจ่ายทั้งหมดของรัฐบาล 2. รายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาล 3. รายจ่ายเพื่อการลงทุนของรัฐบาล 4. รายจ่ายเพื่อการศึกษาของรัฐบาล และ 5. รายจ่ายเงินโอน ผลการศึกษาพบว่ารายจ่ายทั้งหมดของรัฐบาล รายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาล และรายจ่ายเงินโอนในสัดส่วนเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศส่งผลในทางลบต่อการขยายตัวของผลิตภาพของปัจจัยการผลิตโดยรวม ในขณะที่รายจ่ายเพื่อการศึกษาของรัฐบาลในสัดส่วนเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศส่งผลในทางบวกต่อการขยายตัวของผลิตภาพของปัจจัยการผลิตโดยรวม และรายจ่ายเพื่อการลงทุนของรัฐบาลในสัดส่วนเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไม่ส่งผลต่อการขยายตัวของผลิตภาพของปัจจัยการผลิตโดยรวม

Sheehey (1993) ได้ศึกษาขนาดของรัฐบาลที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจำนวน 102 ประเทศ ในช่วงปี ค.ศ.1960 – 1980 เมื่อกำหนดให้ขนาดของรัฐบาลคือสัดส่วนรายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริง ผลการศึกษากฎนี้ศึกษารวมทุกประเทศพบว่าขนาดของรัฐบาลมีผลในทางบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อทำการแบ่งกลุ่มศึกษาออกเป็นกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำและกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง ผลการศึกษากฎนี้กลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำพบว่าขนาดของรัฐบาลมีผลในทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงพบว่าขนาดของรัฐบาลมีผลในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าเมื่อกำหนดให้ขนาดของรัฐบาลมีค่าน้อยกว่าร้อยละ 15 ส่งผลให้ขนาดของรัฐบาลและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน แต่เมื่อกำหนดให้ขนาดของรัฐบาลมีค่ามากกว่าร้อยละ 15 ส่งผลให้ขนาดของรัฐบาลและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ Giavazzi, Jappelli, & Pagano (2000) ที่สรุปว่ามีความเป็นไปได้ที่นโยบายด้านการคลังอาจส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในลักษณะของความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่เชิงเส้นตรง (Non- Linear Relationship)

Hsieh and Lai (1994) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เมื่อกำหนดให้ขนาดของรัฐบาลคือสัดส่วนของรายจ่ายทั้งหมดของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยการใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาของกลุ่มประเทศ G7² ในช่วงปี ค.ศ. 1885 – 1987 ผลการศึกษาได้ข้อสรุปว่าความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีลักษณะที่ไม่แน่นอน กล่าวคือไม่พบหลักฐานเชิงประจักษ์ว่ารายจ่ายรัฐบาลที่เพิ่มขึ้นสามารถเพิ่มการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลาและแตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ผลการศึกษาที่ได้ไม่พบขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสม ในขณะที่การลงทุนภาคเอกชนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศผลการศึกษาพบว่ามีส่วนส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

²กลุ่มประเทศ G7 (Group of Seven) คือ กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำของโลก เป็นการรวมกลุ่มของประเทศอุตสาหกรรม ได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกาและแคนาดา โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าระหว่างประเทศสมาชิก และส่งเสริมการค้าเสรี

Lin (1994) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จำนวน 62 ประเทศ ในช่วงปี ค.ศ.1960 – 1985 แบ่งการศึกษาออกเป็น 20 ประเทศ กำลังพัฒนาขั้นสูง (ADCs : Advanced Developing Countries) และอีก 42 ประเทศด้อยพัฒนา (LDCs : Less Developed Countries) เมื่อกำหนดให้ขนาดของรัฐบาลคือสัดส่วนรายจ่ายที่ไม่ก่อให้เกิดผลิตภาพของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Government Non – Production Expenditure divided by GDP) และรายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Government Consumption Expenditure divided by GDP) ผลการศึกษาพบว่าขนาดของรัฐบาลที่วัดจากสัดส่วนรายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ส่งผลในทางบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะสั้นแต่ไม่มีผลในระยะยาว ในขณะที่ขนาดของรัฐบาลที่วัดจากสัดส่วนรายจ่ายที่ไม่ก่อให้เกิดผลิตภาพต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาขั้นสูงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ส่งผลทางบวกในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ งานศึกษานี้แสดงให้เห็นว่ารายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาลมีส่วนสนับสนุนระบบเศรษฐกิจน้อยกว่ารายจ่ายเพื่อการลงทุนของรัฐบาล เนื่องจากรายจ่ายเพื่อการลงทุนของรัฐบาลก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกที่ส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน

Karras (1996) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จำนวน 118 ประเทศ ในช่วงปี ค.ศ.1960 – 1985 เมื่อกำหนดให้ขนาดของรัฐบาลคือสัดส่วนรายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ผลการศึกษาพบว่ารายจ่ายของรัฐบาลมีผลิตภาพ (Productive) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อทำการศึกษาโดยแบ่งกลุ่มประเทศออกตามทวีปและลักษณะทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบว่ารายจ่ายของรัฐบาลถูกจัดให้มีมากเกินไป (Overprovided) ในกลุ่มประเทศแอฟริกา และถูกจัดให้มีน้อยเกินไป (Underprovided) ในกลุ่มประเทศเอเชีย และพบว่าขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสมโดยเฉลี่ยทุกประเทศมีค่าเท่ากับร้อยละ 23 แต่มีค่าแตกต่างกันออกไปตามกลุ่มทวีปและลักษณะทางเศรษฐกิจ กล่าวคือกลุ่มประเทศ OECD ขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสมมีค่าเท่ากับร้อยละ 14 กลุ่มประเทศยุโรปมีค่าเท่ากับร้อยละ 18 กลุ่มประเทศเอเชียมีค่าเท่ากับร้อยละ 25 กลุ่มประเทศแอฟริกามีค่าเท่ากับร้อยละ 20 และกลุ่มประเทศอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้มีค่าเท่ากับร้อยละ 16 และ 33 ตามลำดับ นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่าผลผลิตส่วนเพิ่มของรายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาล

(Marginal Product of Government Expenditure : MPG) มีความสัมพันธ์ในทางลบกับขนาดของรัฐบาล กล่าวคือภาครัฐบาลมีผลิตภาพมากขึ้นเมื่อมีขนาดของรัฐบาลที่เล็กลง

2.2 กรณีการศึกษาแบบประเทศเดียว (Single Studies)

2.2.1 งานศึกษาต่างประเทศ

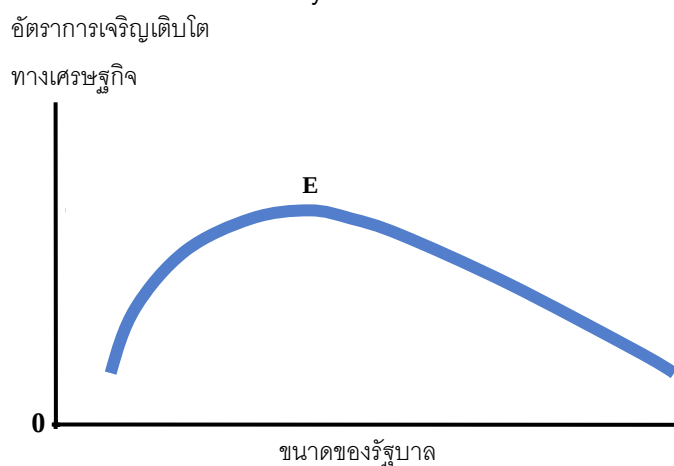
Vedder and Gallaway (1998) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี ค.ศ.1947 – 1997 จำแนกขนาดของรัฐบาลออกเป็น 5 ประเภท คือ 1.รายจ่ายทั้งหมดของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Total Expenditure divided by GDP) 2. รายจ่ายเพื่อความปลอดภัยในรายได้ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Income Security Expenditure divided by GDP) 3. รายจ่ายเพื่อสุขภาพต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Health Care Expenditure divided by GDP) 4. รายจ่ายเพื่อการป้องกันประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (National Defense Expenditure divided by GDP) และ 5. รายจ่ายเพื่อการลงทุนสุทธิต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Net Investment Expenditure divided by GDP) ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีลักษณะของ “Armey Curve” เกิดขึ้นในขนาดของรัฐบาลที่วัดจากสัดส่วนรายจ่ายทั้งหมดของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและรายจ่ายเพื่อการลงทุนสุทธิต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่ารายจ่ายเงินโอน (Transfer Payment) ที่มีขนาดใหญ่ส่งผลทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและหากมีการลดลงในขนาดของรัฐบาลจะส่งผลให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีไม่เชิงเส้นตรง (Non – Linear Relationship) ที่เรียกว่า “Armey Curve” เป็นแนวคิดของ Armey (1995) ที่ได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีลักษณะเป็นเส้นโค้งไม่สมมาตรของรูปตัวยูหัวกลับ (Asymmetric Inverse U Shape) แสดงในภาพที่ 2.1 อธิบายได้ว่า รัฐบาลมีหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เมื่อขนาดของรัฐบาลมีขนาดเล็กพบว่าขยายตัวในขนาดของรัฐบาลส่งผลให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้น และขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสม (Optimum Government Size) ในการส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับสูงสุดคือขนาดของรัฐบาลที่มีค่า

เท่ากับจุด E แต่เมื่อขนาดของรัฐบาลมีค่ามากเกินไปจุด E พบว่าการขยายตัวในขนาดของรัฐบาลจะทำให้เกิดการลดน้อยถอยลงของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Diminishing Return) กล่าวคือการขยายตัวในขนาดของรัฐบาลไม่ก่อให้เกิดการขยายตัวในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอีกต่อไป รายจ่ายของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้นส่งผลทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพที่น้อยลง เนื่องจากผลของ Crowding Out Effect ต่อการลงทุนของภาคเอกชน รวมถึงภาระภาษี (Burden of Tax) จากการที่รัฐบาลต้องหารายได้ให้เพียงพอกับรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นและภาระดอกเบี้ยที่เกิดจากการก่อหนี้สินของรัฐบาลส่งผลทำให้แรงจูงใจในการลงทุนภาคเอกชนลดลง (Disincentive Effect) ซึ่งถือได้ว่าเป็นการทำลายระบบเศรษฐกิจและส่งผลทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง

ภาพที่ 2.1

Armey Curve

ที่มา : Armey R., (1995).

งานศึกษาของ Vedder and Gallaway (1998) ได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของขนาดของรัฐบาลที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในลักษณะ Armey curve และจากลักษณะของความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงสามารถประมาณค่าขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสม (Optimum Government Size) ต่อการส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูงสุด อาศัยวิธี Single Square Regression ในการประมาณค่าขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ศึกษา ผลการศึกษาพบว่าประเทศสหรัฐอเมริกา(ช่วงปี ค.ศ.1947 – 1997) ขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสมมีค่าเท่ากับร้อยละ 17.45 นอกจากนี้ยังได้ศึกษาขนาดของรัฐบาลที่

เหมาะสมของประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศแคนาดา (ช่วงปี ค.ศ.1854 – 1988) มีค่าเท่ากับร้อยละ 21.37 ประเทศเดนมาร์ก (ช่วงปี ค.ศ. 1854 – 1988) มีค่าเท่ากับร้อยละ 26.14 ประเทศอังกฤษ (ช่วงปี ค.ศ.1830 – 1988) มีค่าเท่ากับร้อยละ 20.97 ประเทศอิตาลี (ช่วงปี ค.ศ.1862 – 1988) มีค่าเท่ากับร้อยละ 22.23 และประเทศสวีเดน (ช่วงปี ค.ศ.1881 – 1988) มีค่าเท่ากับร้อยละ 19.43

Sheng – Tung Chen และ Chien – Chiang Lee (2005) ได้ศึกษาขนาดของรัฐบาลที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไต้หวัน ในช่วงปี ค.ศ.1979 – 2003 กำหนดให้ขนาดของรัฐบาลคือสัดส่วนของรายจ่ายของรัฐบาลที่แท้จริงต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริง และจำแนกประเภทของรายจ่ายรัฐบาลออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ รายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาล รายจ่ายเพื่อการลงทุนของรัฐบาลและรายจ่ายทั้งหมดของรัฐบาล ผลการศึกษาได้ข้อสรุปว่าความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีลักษณะของความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่เชิงเส้นตรง (Non – Linear Relationship) กล่าวคือพบ “Armey curve” ในรายจ่ายของรัฐบาลทั้ง 3 ประเภท และจากลักษณะของความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงสามารถประมาณค่าขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสม (Optimum Government Size) ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษานี้พบว่าขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่วัดจากสัดส่วนของรายจ่ายเพื่อการบริโภค รายจ่ายเพื่อการลงทุนและรายจ่ายทั้งหมดของรัฐบาลที่แท้จริงต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริง มีค่าเท่ากับร้อยละ 14.30 7.30 และ 22.84 ตามลำดับ

2.2.2 งานศึกษาในประเทศ

พรสงวน (2543) ได้ศึกษาผลของขนาดของรัฐบาลที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์ เพื่อศึกษาถึงบทบาทของรายจ่ายรัฐบาลในแต่ละด้านที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ความแตกต่างระหว่างขนาดของรายจ่ายในด้านต่างๆ และผลกระทบที่เกิดจากขนาดของรัฐบาลที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและสิงคโปร์ ระหว่างปี ค.ศ.1972 – 1996 ผลการศึกษาพบว่าประเทศสิงคโปร์มีขนาดของรัฐบาลในรายจ่ายด้านการศึกษา รายจ่ายด้านสาธารณสุข รายจ่ายด้านการบริการสาธารณะและรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศสูงกว่าประเทศไทย ในขณะที่ประเทศไทยมีสัดส่วนค่อนข้างคงที่ในช่วงทศวรรษ 1980 พบว่าประเทศสิงคโปร์ได้เพิ่มขนาดของรัฐบาล เนื่องจากเป็นช่วงปรับ

โครงสร้างทางอุตสาหกรรม โดยรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นเป็นรายจ่ายในด้านการศึกษา ด้านการบริการ สาธารณะและด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และเมื่อกำหนดให้ขนาดของรัฐบาลคือสัดส่วนของ รายจ่ายทั้งหมดของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ผลการศึกษาพบว่าขนาดของรัฐบาล ของประเทศไทยและสิงคโปร์ส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กล่าวคือเมื่อขนาด ของรัฐบาลเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและสิงคโปร์ ลดลงร้อยละ 3.38 และ 0.52 ตามลำดับ

ปิยะ (2543) ได้ศึกษาผลของการใช้จ่ายของรัฐบาลที่มีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยและประมาณค่าขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสม ในช่วงปี พ.ศ. 2514 – 2539 เมื่อกำหนดให้การ ใช้จ่ายรัฐบาลแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1. รายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาล และ 2. รายจ่ายเพื่อการ ลงทุนของรัฐบาล เมื่อขนาดของรัฐบาลคือสัดส่วนของรายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาลต่อ ผลผลิตมวลรวม และให้การใช้จ่ายภาครัฐบาลเป็นปัจจัยการผลิตตัวหนึ่งของสมการการผลิตของ ภาคเอกชน ผลการศึกษาพบว่าผลผลิตส่วนเพิ่มของการใช้จ่ายเพื่อบริโภคแท้จริงของรัฐบาล (Marginal Product of Government Expenditure : MPG) สามารถประมาณค่าเท่ากับ 1 แสดง ว่ารายจ่ายเพื่อการบริโภคที่แท้จริงของรัฐบาลมีผลต่อผลผลิตมวลรวมที่แท้จริง คือขนาดของ รัฐบาลมีความเหมาะสมและทำให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงสุดในภาวะที่เรียกว่า Steady State (Maximum Growth at Steady State) จากผลการศึกษาพบว่าขนาดของรัฐบาลโดยเฉลี่ยมี ค่าเท่ากับร้อยละ 11 จึงประมาณได้ว่าเป็นขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสม นอกจากนี้ผลการศึกษา พบว่าผลผลิตส่วนเพิ่มของการลงทุนที่แท้จริงภาครัฐบาลมีค่าเป็นลบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 2.1
สรุปงานศึกษาขนาดของรัฐบาลที่ส่งผลทางลบ
ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ผู้ศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง	วิธีการศึกษา	ตัวแปรอธิบายขนาดของรัฐบาล
Landau (1983)	96 ประเทศ ปี 1961 – 1976	OLS	รายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาลต่อ GDP
Landau (1986)	65 ประเทศด้อยพัฒนา ปี 1960 – 1980	OLS	รายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาลต่อ GDP
Barro (1991)	98 ประเทศ ปี 1960 – 1985	OLS	รายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาลต่อ GDP
Engen and Skinner (1991)	107 ประเทศ ปี 1970 - 1985	2SLS	อัตราการเติบโตเฉลี่ยของรายจ่ายของรัฐบาล ต่อ GDP
Gwartney et al. (1998)	23 ประเทศกลุ่ม OECD 5 ประเทศกำลังพัฒนาที่มี อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงสุด ปี 1960 – 1996	Statistical Inference	รายจ่ายทั้งหมดของรัฐบาลและรายจ่ายที่ มิใช่รายจ่ายเพื่อการลงทุนของรัฐบาลต่อ GDP
Foster and Henrekson (2001)	23 ประเทศกลุ่ม OECD 7 ประเทศกำลังพัฒนา ปี 1970 – 1995	OLS	รายจ่ายของรัฐบาลต่อ GDP
Dar and Amirkhalkhali (2002)	19 ประเทศ OECD ปี 1971 – 1999	Random Coefficient Model	รายจ่ายของรัฐบาลต่อ GDP

ที่มา : จากการรวบรวม

ตารางที่ 2.2
สรุปงานศึกษาขนาดของรัฐบาลที่ส่งผลทางบวก
ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ผู้ศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง	วิธีการศึกษา	ตัวแปรอธิบายขนาดของรัฐบาล
Ram (1986)	115 ประเทศ ปี 1960 – 1980	OLS	รายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาลต่อ GDP
Kormendi and Meguire (1985)	47 ประเทศ ปี 1950 – 1977	OLS	อัตราเติบโตเฉลี่ยของรายจ่ายเพื่อการบริโภค รัฐบาลต่อ GDP

ที่มา : จากการรวบรวม

ตารางที่ 2.3
สรุปงานศึกษาขนาดของรัฐบาลที่อาจส่งผลทางบวกหรือทางลบ
ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ผู้ศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง	วิธี การศึกษา	ตัวแปรอธิบาย ขนาดของรัฐบาล	ผลการศึกษา
Lin (1994)	62 ประเทศ ปี 1960 – 1985	OLS 2 OLS 3SLS	รายจ่ายเพื่อการบริโภค ของรัฐบาล และรายจ่าย ที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิตภาพ ต่อ GDP	ขนาดของรัฐบาลในรายจ่ายเพื่อ การบริโภคส่งผลบวกต่อการ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะ สั้น ขนาดของรัฐบาลในรายจ่ายที่ ไม่ก่อให้เกิดผลผลิตภาพส่งผลลบต่อ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจใน ประเทศที่พัฒนา แต่ส่งผลบวกใน ประเทศกำลังพัฒนา
Hsieh and Lai (1994)	ประเทศกลุ่ม G7 ปี 1885 - 1987	VAR	รายจ่ายทั้งหมดของ รัฐบาลต่อ GDP	ความสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงตาม ช่วงเวลาและไม่พบขนาดของ รัฐบาลที่เหมาะสม

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

สรุปงานศึกษาขนาดของรัฐบาลที่อาจส่งผลทางบวกหรือทางลบ

ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ผู้ศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง	วิธีการศึกษา	ตัวแปรอธิบาย ขนาดของรัฐบาล	ผลการศึกษา
Sheehey (1993)	102 ประเทศ ปี 1960 – 1980	OLS	รายจ่ายเพื่อการบริโภคของ รัฐบาลต่อ Real GDP	ขนาดของรัฐบาลส่งผลบวกต่อการ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกรณี รวมทุกประเทศและกลุ่มประเทศที่ มีรายได้ต่ำ ส่วนกลุ่มประเทศที่มี รายได้สูงพบว่าขนาดของรัฐบาล ส่งผลลบต่อการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจ
Grier and Tullock (1989)	113 ประเทศ ปี 1951 – 1980	OLS	อัตราการเติบโตรายจ่าย เพื่อการบริโภคของรัฐบาล ต่อ GDP	ขนาดของรัฐบาลส่งผลในทางลบ ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในกลุ่มประเทศอเมริกา กลุ่ม ประเทศแอฟริกา และกลุ่มประเทศ OECD ส่วนกลุ่มประเทศเอเชีย ขนาดของรัฐบาลส่งผลในทางบวก ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
Hansson & Henrekson (1993)	14 ประเทศ ในกลุ่ม OECD ปี 1970 – 1987	OLS	จำแนกประเภทรายจ่ายของ รัฐบาลต่อ GDP	ขนาดของรัฐบาลในรายจ่ายเพื่อ การบริโภค รายจ่ายทั้งหมดและ เงินโอนส่งผลลบต่อ FTP – Growth ส่วนขนาดของรัฐบาลใน รายจ่ายเพื่อการศึกษาส่งผล ทางบวกต่อ FTP – Growth ในขณะที่ขนาดของรัฐบาลใน รายจ่ายเพื่อการลงทุนไม่มีผลต่อ FTP – Growth

ที่มา : จากการรวบรวม

ตารางที่ 2.4
สรุปงานศึกษาขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสม
ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ผู้ศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง	วิธีการศึกษา	ตัวแปรอธิบาย ขนาดของรัฐบาล	ผลการศึกษา
Karras (1996)	118 ประเทศ ปี 1960 – 1985	OLS	รายจ่ายเพื่อการ บริโภคของรัฐบาลต่อ GDP	ขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสมมีค่า ร้อยละ 23 และมีค่าแตกต่างกัน ตามกลุ่มทวีปและกลุ่มทาง เศรษฐกิจ
Vedder and Gallaway (1998)	สหรัฐอเมริกา ปี 1947 – 1997	Multi Regression	จำแนกรายจ่ายของ รัฐบาลต่อ GDP ออกเป็น 5 ประเภท	ขนาดของรัฐบาลส่งผลในทางลบ ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสมมี ค่าร้อยละ 17.45
Chen and Lee (2005)	ประเทศไต้หวัน ปี 1979 – 2003	OLS และ Threshold Regression	จำแนกรายจ่าย รัฐบาลที่แท้จริงต่อ Real GDP ออกเป็น 3 ประเภท คือ	ขนาดของรัฐบาลที่เหมาะสมใน รายจ่ายเพื่อการบริโภค รายจ่าย เพื่อการลงทุน และรายจ่ายทั้งหมด ของรัฐบาลมีค่าร้อยละ 14.97 7.30 และ 22.84 ตามลำดับ
พรสงวน (2543)	ประเทศไทย และสิงคโปร์ ปี 2515 - 2539	OLS	จำแนกรายจ่ายใน ด้านต่างๆของรัฐบาล ต่อ GDP และรายจ่าย ทั้งหมดของรัฐบาล ต่อ GDP	ประเทศสิงคโปร์มีขนาดของรัฐบาล ในรายจ่ายสาธารณสุข การบริการ สาธารณะ การศึกษา การป้องกัน ประเทศที่สูงกว่าไทย ขนาดของ รัฐบาลในทั้งสองประเทศส่งผลลบ ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
ปิยะ (2543)	ประเทศไทย ปี 2514 – 2539	OLS	รายจ่ายเพื่อการ บริโภคของรัฐบาลต่อ GDP	ขนาดของรัฐบาลเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ ร้อยละ 11 และผลผลิตเพิ่มของ การลงทุนแท้จริงภาครัฐบาลมีค่า ติดลบ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่มา : จากการรวบรวม